

SAMEN NAAR EEN DUURZAMERE TOEKOMST VOOR EUROPA

VLAM.be

2025

Factbook

Zuivel, vandaag en morgen

Innovatie en duurzaamheid
hand in hand

ENJOY
IT'S FROM
EUROPE

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Duurzaamheidsmonitor	6
Het MilkBE Duurzaamheidscharter	11
Duurzaam werken in de praktijk	12
Over de grens.....	16
AI in zuivel	20
Innovaties om verder te verduurzamen	24
Nico Peiren, onderzoeker emissies, klimaat en milieu op dierniveau bij ILVO	24
Erik Meers, expert in nutriëntrecuperatie en kringlooplandbouw aan universiteit Gent	26
Europees onderzoek duurzaam eten en leven	30

Hebben meegewerkt aan dit factbook:

Redactie: Sara Santens (VLAM), Lien Callewaert (BCZ)
Jolien Willems (BCZ)
Copywriting: Dorien Marinus (Focus Advertising)
Coördinatie: Sara Santens (VLAM)
Ruth Vannieuwenborg en Isabelle Feys (Focus Advertising)
Design: Sophie Windels (Focus Advertising)

Met dank ook aan:

Guy Vandepoel (voorzitter VLAM), Annick Janssens (Promotiemanager zuivel VLAM), Gerrit, Martine en Pieter Arnauts (Melkerhei, Bart en Marijke Vanderstraeten-d'Hertefelt (Koeweidehof), melkveehouder Andy Van Rossem, Peter Bauwens (melkveebedrijf Bauwens-Muys), Brendan Walsh (Walsh familieboerderij Ierland), Katherine Leyschulte (melkveebedrijf Leyschulte-Steer Duitsland), Jesper Arnth (Vittarpgaard boerderij Denemarken), Maarten Perneel (bio-ingenieur KULeuven en UGent), Nico Peiren (onderzoeker ILVO), Erik Meers (professor UGent)

Samen bouwen aan een duurzame toekomst voor zuivel

'Verduurzaming van de zuivelsector': een eenvoudig zinnetje zo lijkt, maar in de praktijk is deze stelling een brede en ambitieuze oefening. Wat betekent verduurzaming precies voor de melkveehouderij en de zuivelketen? Hoe krijgen we de hele sector mee? En hoe vertalen we deze visie naar concrete acties, resultaten en innovaties?

Net zoals de voorbije jaren willen we met dit factbook feiten, cijfers en inzichten bundelen die tonen hoe de sector zijn verantwoordelijkheid neemt. De MilkBE **Duurzaamheidsmonitor** geeft een helder beeld van de vooruitgang, terwijl het **Duurzaamheidscharter** van de sector de richting voor de toekomst aangeeft.

Maar verduurzaming is meer dan cijfers en ambities. Het zijn de melkveehouders en zuivelverwerkers zelf die elke dag, op hun bedrijf, keuzes maken die bijdragen aan een duurzamere toekomst. Daarom laten we enkele boeren aan het woord om dit tastbaar te maken. Van automatisatie in het voeren tot energieproductie via een pocketvergister. Ieder op zijn eigen manier.

Ook de stem van de volgende generatie ontbreekt niet. **Jonge Europese melkveehouders** delen hun blik op de toekomst en geven aan met welke uitdagingen zij geconfronteerd worden. Hun visie toont hoe belangrijk het is om vandaag al keuzes te maken die ook voor morgen perspectief bieden.

Net daarom stemt het me bijzonder hoopvol te zien dat er vandaag al volop onderzoek gedaan wordt naar nieuwe technologieën en innovaties die de sector helpen de uitdagingen van morgen aan te gaan. **Onderzoeker Maarten Perneel** schetst hoe artificiële intelligentie de melkveehouder kan helpen op vlak van veemanagement en dierenwelzijn, en tegelijkertijd het werk van de melkveehouder kan verlichten. Ook dat is cruciaal voor een duurzame toekomst van de zuivelsector. **Prof. Erik Meers (UGent)** en **Nico Peiren (ILVO)** nemen ons mee in hun visies rond circulariteit en klimaat – twee thema's waar de melkveehouderij een belangrijke rol te spelen heeft. Tot slot laten we ook enkele cijfers op u los hoe de **Belgische consument** kijkt naar zuivel.

Met dit factbook willen we opnieuw inzicht geven in de vele facetten van verduurzaming in de zuivelsector, van theorie tot praktijk. De weg is niet eenvoudig, maar de koers is helder: zuivel heeft zijn plaats in een duurzaam en gezond voedingspatroon en de sector blijft zich dagelijks hiertoe inzetten. Want duurzaamheid, veiligheid en kwaliteit in de zuivelketen zijn geen beloftes voor later, maar de pijlers waarop we vandaag al bouwen aan morgen.

Dat mooie verhaal van verduurzaming wil ook VLAM, samen met BCZ en alle actoren uit de zuivelketen, elke dag als succesverhaal uitdragen naar het grote publiek.

We wensen u veel leesplezier.

Lien Callewaert
Directeur BCZ-CBL

Guy Vandepoel
Voorzitter VLAM

Duurzaamheids- monitor

Duurzaamheidsmonitor

Hoe duurzaam handelde de zuivelsector in 2024?

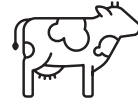
Sinds 2014 brengt de duurzaamheidsmonitor elk jaar in kaart welke initiatieven melkveehouders nemen om hun bedrijven verder te verduurzamen. Tien jaar later tonen de resultaten een gelijkaardige trend als vorige jaren: de sector blijft erop vooruitgaan, met jaar na jaar meer focus op een duurzame manier van werken.

In de melkveehouderij

De duurzaamheidsmonitor neemt de hele zuivelketen in beschouwing, van melkveehouderij tot transport en zuivelverwerking. **Ze verzamelt sectorbrede data over 42 verschillende duurzame initiatieven, verdeeld over 8 thema's.** Melkveehouders kunnen hun eigen inspanningen zo vergelijken met het sectorgemiddelde en beter bepalen waarop ze willen inzetten.

De tool wordt regelmatig vernieuwd. In 2023 werd ze volledig gedigitaliseerd, waardoor een deel van de data nu automatisch uit databanken wordt gehaald. Daarnaast worden alle deelnemende melkveehouders om de drie jaar bezocht door onafhankelijke auditeurs.

De Belgische zuivelsector in 2024

534.891
melkkoeien

5.640
melkveebedrijven

6.060
jobs in de zuivelindustrie

4,35
miljard liter opgehaalde melk

Melkveehouders leggen
jaar na jaar meer focus
op een duurzame
manier van werken

De 8 thema's uitgelicht

1. Diergezondheid

Ook in 2024 maken melkveehouders volop werk van gezondere koeien. Gezonde dieren geven namelijk niet alleen meer, maar ook betere melk. Daarvoor zetten melkveehouders in op voorzorgsmaatregelen om het gebruik van **dierengeneesmiddelen te beperken**, **werken ze samen met een vaste dierenarts en laten ze hun melkinstallaties controleren terwijl de koeien gemolken worden**, voor betere meetresultaten.

83%

van de melkveehouders heeft een vaste dierenarts

93%

zet actief in op de bestrijding van dierziektes

77%

heeft een moderne vrijloopstal voorzien van voldoende licht, lucht, ruimte

58%

heeft koeborstels in de stal

16%

gebruikt een applicatie of scoresysteem om het dierenwelzijn op hun bedrijf te beoordelen

2. Dierenwelzijn

Afgelopen jaar voorzag net geen 8 op 10 melkveehouders een vrijloopstal voor hun koeien, voorzien van **voldoende licht, lucht en ruimte** – dat is bijna dubbel zoveel als in 2014. Daarnaast heeft 58% van de melkveehouders koeborstels in de stal en gebruikt 16% een app of scoresysteem om het dierenwelzijn te meten.

3. Klimaat

Ook rond klimaat wordt de melkveehouder steeds bewuster. 81% vermijdt langeafstandstransport van mest, een belangrijke stap richting meer circulaire landbouw. In totaal werden er bij Belgische melkveehouders 1.585 individuele klimaatscans uitgevoerd. Die geven de melkveehouder inzicht in zijn uitstoot per liter geproduceerde melk, samen met mogelijke verbeterpunten.

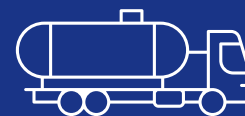
1.585

individuele klimaatscans werden uitgevoerd

81%

vermijdt langeafstandstransport van mest

4. Energie

Een andere stijging in initiatief zien we op vlak van duurzame energie: 65% van de melkveehouders produceert vandaag zelf energie via een pocketvergister, zonnepanelen of windmolens. Dat was het jaar voordien nog een ruime 50%. Verder nemen melkveehouders **heel wat maatregelen om hun energieverbruik te beperken**: 57% recupereert warmte van de melkkoeltank via een voorcoeler, en 64% maakt gebruik van energiebesparende lampen.

65%

produceert zijn eigen duurzame energie

57%

recupereert warmte via een voorcoeler

64%

gebruikt spaarlampen in de stal

21%

koopt groene stroom aan

29%

neemt deel aan agromilieu-maatregelen of beheersovereenkomsten

66%

gaat voor selectieve of milieuvriendelijke insectenbestrijding

71%

doet aan ecologische afvalverwerking

72%

neemt deel aan programma ter bescherming van zwaluwnesten

5. Milieu & natuur

Melkveehouders spelen een belangrijke rol in milieu en biodiversiteit, deels omdat ze **waardevolle natuurelementen beschermen en bijdragen aan landschapsverbetering**.

Daarvoor zet 3 op de 10 melkveehouders in op agromilieumaatregelen of beheersovereenkomsten. Ze gaan ook bewust om met biociden en sproeistoffen: 66% gaat voor selectieve of milieuvriendelijke bestrijding van insecten en 72% beschermt zwaluwnesten op de boerderij – die helpen namelijk insecten te bestrijden.

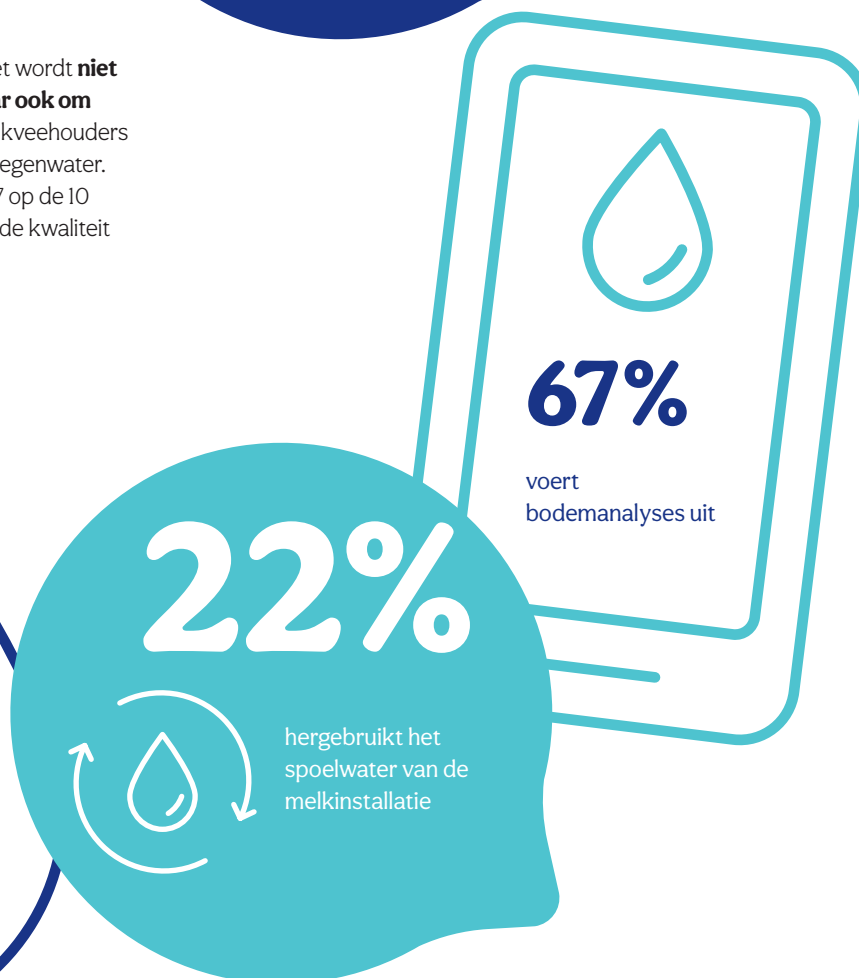
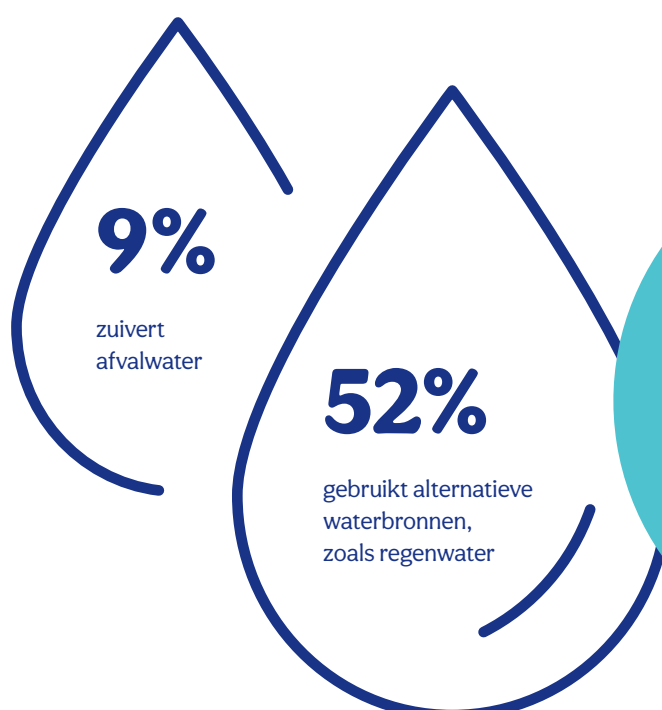
6. Diervoeding

In 2024 kreeg ook voeding op het melkveebedrijf de nodige aandacht: **melkveehouders verbeteren de samenstelling van hun rantsoenen continu**. Daarbij maken ze vaker gebruik van lokale eiwitten of zetten ze in op circulariteit door nevenstromen uit de voedingsindustrie te benutten, zoals bierdrاف en bietenpulp. Ook beperkt het merendeel van melkveehouders de aankoop van geconcentreerd voeder: maximum 220 kilo voeder per 1.000 liter geproduceerde melk. Dit is een maatstaf voor de productie van eigen, lokale voeders.

7. Water & bodem

Water speelt een meervoudige rol op de boerderij: het wordt **niet alleen gebruikt als drinkwater voor de koeien, maar ook om installaties te reinigen**. Meer dan de helft van de melkveehouders gebruikt daarvoor alternatieve waterbronnen, zoals regenwater. Ook bodemkwaliteit staat hoog op de agenda: bijna 7 op de 10 melkveehouders laat zich begeleiden met advies om de kwaliteit van de bodem te bewaken.

8. Sociale duurzaamheid

De duurzaamheidsmonitor kijkt ook naar de sociale en economische nevenactiviteiten op melkveebedrijven. Melkveehouders spelen namelijk een belangrijke rol om **landbouw dichterbij het grote publiek** te brengen: via rondleidingen, toeristische activiteiten of de verkoop van ambachtelijke hoeveproducten. Daarnaast nemen ze vaak een sociale rol op als zorgboerderij, waar mensen met een zorgvraag mee kunnen draaien in het dagelijkse leven op de boerderij.

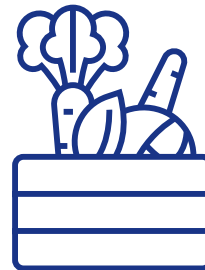
18%

voorziet
nevenactiviteiten
op de boerderij

29%

volgde
onlangs een
veiligheidskursus

In de zuivelverwerking

Niet alleen melkveehouders, ook de zuivelverwerkende bedrijven maken werk van een meer duurzamere sector. In 2024 investeerden ze samen **178 miljoen euro in extra capaciteit, modernisering en duurzamere processen**. Water is daarbij een belangrijk aandachtspunt: **35% van al het gebruikte water komt uit alternatieve bronnen**. Ook gebruiken ze vaker **installaties die water opzuiveren tot drinkwater**, dat opnieuw ingezet kan worden in andere processen. Ook **duurzame verpakkingen** blijven een prioriteit, met een focus op minder plastic, meer gerecycleerde kunststoffen en meer hernieuwbare materialen. Zo draagt ook de verwerkende industrie haar steentje bij.

“Het hergebruik
van water is
een belangrijke
prioriteit.”

Het MilkBE Duurzaamheidscharter

Samen naar een duurzamere toekomst

Voor MilkBE, de brancheorganisatie van de zuivelsector, is duurzaamheid een prioriteit. We zijn ons als sector bewust van de uitdagingen die verdere verduurzaming met zich meebrengt. Tegelijkertijd geloven we in de veerkracht en dynamiek van de sector om deze uitdagingen samen aan te gaan. **Melkveehouders en zuivelverwerkers leveren vandaag al heel wat inspanningen – die verdienen erkenning.** En sterker nog: ze zijn bereid om verder te gaan, mits ze de nodige steun en toekomstzekerheid krijgen.

Vanuit die visie lanceerde MilkBE in 2024 het Duurzaamheidscharter. Dat **bundelt concrete engagementen van landbouworganisaties en zuivelbedrijven om de melkveehouderij verder te verduurzamen en zo een deel van de klimaatoplossing te worden.** De aanpak is breed gedragen en gediversifieerd, op maat van elke melkveehouder en zuivelonderneming. Voorbeelden zijn de uitrol van de klimaatscans en de verdere ontwikkeling van de duurzaamheidsmonitor. Daarnaast pleit het charter voor een stabiel en rechtszeker beleidskader, want alleen met voldoende perspectief kan de sector blijven investeren in een duurzame toekomst.

Duurzaamheidscharter

Duurzaam werken in de praktijk

Deze melkveebedrijven tonen hoe

Jaar na jaar bewijst de duurzaamheidsmonitor dat tal van Belgische melkveebedrijven geslaagde stappen zetten richting een duurzamere zuivelketen. En ook op Europees niveau staan melkveehouders niet stil om innovatieve stappen te zetten. Deze melkveehouderijen tonen elk op hun eigen manier hoe ze duurzame praktijken in hun alledaagse werking verweven.

Melkerhei

Gerrit, Martine en zoon Pieter runnen samen Melkerhei, een familiebedrijf dat al vier generaties lang vakmanschap en liefde voor melkproducten doorgeeft. Alle drie zijn ze expert op hun eigen gebied: melkvee houden, melk winnen en melk verwerken. Hun liefde voor pure producten, respect voor de koeien en de passie voor wat ze ondernemen proef je in alles wat ze maken – van melk en boter tot verse kaas, yoghurt en vla.

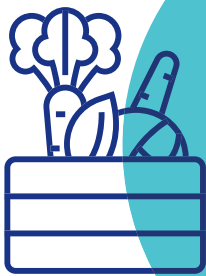
Samenwerking over generaties heen

Op de weide naast de boerderij grazen 75 koeien die met de grootste zorg en liefde behandeld worden. De koeien worden zuiver gemolken en de melk wordt streng gecontroleerd. Melkerhei is FAVV-gekeurd en erkend om rauwe melk en afgeleide producten te verkopen. Naast hun assortiment voor particulieren leveren ze ook gepasteuriseerde melk aan bakkers en ijsmakers.

Rechtstreeks van de boerderij

Melkerhei zet volop in op de korte keten. Van de melkinstallatie loopt een rechtstreekse lijn naar de verwerking, zodat ze tijdens het melken meteen kunnen beginnen verzuivelen. Het resultaat? Een heel korte keten, rechtstreeks van boerderij tot in het winkelmandje, zowel on- als offline. Naast de stal hebben ze ook een eigen hoevewinkel, waar bezoekers hun verse producten rechtstreeks kunnen kopen. Tijdens rondleidingen nodigen ze mensen uit om met een andere bril naar een landbouwbedrijf en deze korte keten te kijken.

Zo doen andere melkveehouders het:

18%

van de melkveehouders voorziet sociale nevenactiviteiten op de boerderij, zoals zorgboerderij, rondleiding voor scholen, hoeveverkoop, toerisme, ...

“Zuivel met een verhaal, rechtstreeks naar de consument.”

Zo doen andere
melkveehouders het:

65%

van de Belgische melkveehouders
produceert eigen duurzame energie,
bijvoorbeeld via zonnepanelen,
pocketvergister of windmolen

Koeweidehof

Bij Koeweidehof staan de koeien niet alleen centraal als melkproducenten, maar als de spil van het hele bedrijf. Bart en Marijke zetten volop in op duurzaamheid, van slimme technologieën voor dierenwelzijn tot waterhergebruik, milieuvriendelijke verpakking en groene stroom.

Slimme machines voor tevreden koeien

“Dierenwelzijn vinden we enorm belangrijk, want heel ons bedrijf draait rond koeien,” vertellen Bart en Marijke. Hun dieren krijgen tien tot twaalf keer per dag te eten, dankzij **een voederrobot die meerdere keren per dag een verse maaltijd serveert.**

Daarnaast kiest elke koe zelf wanneer ze gemolken wil worden via een melkrobot. Nog een andere robot houdt de stal schoon en zorgt tegelijk voor minder uitstoot. Dat alles in een open stal met koeborstels, ventilatoren en comfortabele ligbedden.

Waterzuivering en 100% groene stroom

Ook op het vlak van energie en water zet Koeweidehof de toon. **Bronwater wordt opgezuiverd tot de hoogste kwaliteit** en ingezet om de melkinstallaties te reinigen. Daarna wordt het biologisch gezuiverd en gebruikt om de gewassen te irrigeren.

De daken van de hoeve liggen vol zonnepanelen, gekoppeld aan een batterij die de energie opslaat. Daarnaast zet een pocketvergister de mest van de koeien om in bio-elektriciteit, waardoor het bedrijf volledig draait op groene stroom en de **emissies uit de mest aanzienlijk minder** zijn. Het droge restproduct uit dit proces wordt gebruikt voor zachte ligbedden, waardoor de koeien gemiddeld twee uur per dag langer neerliggen – dat is goed voor hun spijsvertering. Het vloeibare restproduct dient als meststof voor de gewassen, waarvan het gras en de maïs weer op het menu van de koeien belanden.

“100% groene stroom en ontspannen koeien.”

Bart en Marijke over hun
duurzaamheidsverhaal

Melkveehouder Andy Van Rossem

Andy Van Rossem uit Lokeren houdt 180 koeien, werkt twee dagen per week als zorgboer en teelt gewassen als ruwvoer voor zijn dieren. Innoveren is zijn stokpaardje: van robots die het werk verlichten tot deelnemen aan onderzoek naar minder methaanuitstoot.

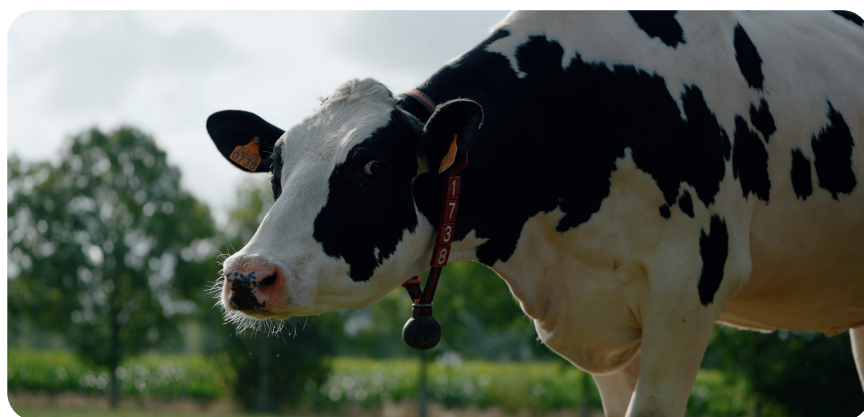
Automatisering en data

“Ik heb ingezet op **het volledige gamma van automatisering**. Alle koeien worden drie keer per dag gemolken door een melkrobot, krijgen verse voeding via een voederrobot en ook de mest wordt opgeruimd door mestrobots. Dat neemt me niet alleen werk uit handen, ik zie ook alle cijfers op mijn smartphone en kan zo de processen opvolgen en bijsturen waar nodig. Automatisering brengt echt rust in de stal.”

Daarnaast dragen alle koeien een halsband die hun kauwactiviteit en sta- en liggedrag registreert. Zo krijgt Andy **een goed beeld van het gedrag van zijn dieren** en kan hij eventuele ziektes vroegtijdig opsporen.

Meten is weten

Andy zet in op minder methaanuitstoot door onder andere te letten op het voeder van zijn koeien. “Onze dieren krijgen **een mix van ruwvoer en krachtvoer**. Het ruwvoer telen we volledig zelf, het krachtvoer gedeeltelijk. Ik gebruik 3-NOP, een voederadditief dat de productie van methaan vermindert. Verder werk ik mee aan VoederPAS, een onderzoek van ILVO dat melkveebedrijven helpt aan te tonen dat ze voeder met minder uitstoot gebruiken.”

Zo doen andere
melkveehouders het:

1.585

Belgische melkveehouders
lieten een individuele klimaatscan
afnemen in 2024

“Automatisering brengt rust in de stal.”

Maar voor Andy gaat duurzaamheid verder dan dat. “We proberen zo duurzaam mogelijke melk te produceren. Daarvoor maken we onder andere gebruik van **de duurzaamheidsmonitor, een scan waarmee je kan checken hoe goed je scoort op verschillende vlakken**. Daarnaast lieten we ons bedrijf screenen via Klimrek van ILVO, een wetenschappelijk onderbouwde klimaatscan, om te zien op welke vlakken we nog kunnen verbeteren.”

Melkveebedrijf Bauwens-Muys

Een aantal jaren geleden gooide Peter Bauwens het roer helemaal om, door volop te gaan voor een meer natuurvriendelijke aanpak. Vandaag is zijn bedrijf een toonbeeld voor hoe je de koe als graseter centraal stelt.

Voedermix met minder uitstoot

Peters aanpak draait om een gezonde balans tussen de veestapel en de natuur, met gras als basis in het rantsoen. **Maïs en soja liet hij achterwege: zijn koeien krijgen meer lijnzaadproducten in de plaats.** Dat verlaagt niet alleen de methaanuitstoot, maar is ook gezonder voor de dieren zelf en zorgt voor melk met een gunstiger vetzuurprofiel – dat is de verhouding tussen verzadigde en onverzadigde vetten. Daarmee behaalde hij het Franse Bleu Blanc Coeur-label, dat staat voor melk rijk aan gezonde omega-3-vetzuren.

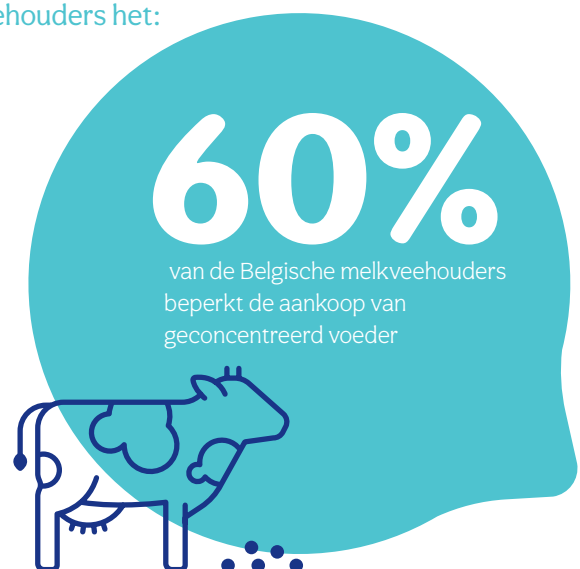
“Pleegmoeders voor de kalfjes.”

Extra focus op dierenwelzijn zorgt voor minder uitstoot

Peter houdt 125 melkkoeien en 80 stuks jongvee, met een gemiddelde levensduur van 6,5 jaar. Elk jaar vervangt hij slechts 15% van zijn koeien, beduidend minder dan gemiddeld. “Langleefbaarheid vind ik belangrijk,” legt hij uit. **“Een koe die langer leeft, stoot over haar hele leven minder broeikasgassen uit per liter melk.”** Zijn aanpak deed de methaanuitstoot van zijn bedrijf de afgelopen jaren met maar liefst 20% dalen.

Ook besteedt Peter **extra aandacht aan de zorg voor de kalveren.** Zo laat hij ze de eerste vier dagen bij de moeder drinken, waardoor de koe oxytocine aanmaakt, wat helpt om de baarmoeder op te schonen na de bevalling en de melkproductie goed op gang te brengen. Nadien blijven de kalfjes drie maanden bij een pleegmoeder: een koe die niet meer actief gemolken wordt, maar de kalfjes wel nog voedt. “Het is geweldig om te zien hoe goed ze groeien, en het neemt mij tegelijk veel werk uit handen.”

Zo doen andere melkveehouders het:

Over de grens

Hoe zetten melkveebedrijven in het buitenland stappen richting duurzame innovatie? Tijdens het symposium “Shaping the Future of European Dairy Farming” in september 2025 gingen jonge melkveehouders uit verschillende landen in dialoog over hun ervaringen met nieuwe technieken en hoe ze die toepassen op hun bedrijf.

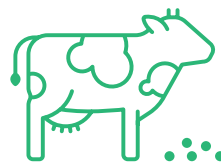

Walsh familieboerderij in Tipperary, Ierland

In het zuiden van Ierland runt Brendan Walsh samen met zijn vader een melkveebedrijf van 107 hectare. Met 170 melkkoeien met jongvee en 40 vleesrunderen zetten ze 100% in op een grasgebaseerde aanpak.

Klaver voor minder stikstof

“Onze koeien grazen 280 à 290 dagen per jaar buiten. Daarbij focussen we op efficiënter voederen, maar wel in **een mix van traditionele methodes en moderne technieken**. Zo zetten we volop in op klaver in onze nieuw ingezaaide percelen, volgen we de grasgroei nauwgezet op en analyseren we welke stukken land beter of minder goed presteren.”

“Grasgebaseerde voeding en klaver.”

Leren van collega's

“Het idee om meer met klaver te werken kwam er dankzij de samenwerking met een **IERS onderzoekscentrum en discussiegroepen met collega-melkveehouders**. Daar bekijken we samen de voor- en nadelen van nieuwe technologieën en zoeken we naar oplossingen die echt werken op het veld. Wij geloven in klein beginnen, je erop voorbereiden dat het kan mislukken, en vooral: blijven proberen tot je vindt wat voor jouw bedrijf past.”

**“Slim fokken voor
gezondere koeien.”**

Melkveebedrijf Leyschulte Steer, Duitsland

De familie Leyschulte uit Westerkappeln in Noordwest-Duitsland runt samen met de Steer-familie al twintig jaar een melkveebedrijf. Met zo'n 300 runderen en een eigen teelt van voeder gewassen bouwen ze aan een toekomstgericht bedrijf.

Inzetten op genetica

Katharine Leyschulte vertelt. “Wij doen mee aan KuhVision, een project dat in 2016 werd gelanceerd door de Duitse Holstein-verenigingen. Daarbij worden de **genetische data van miljoenen koeien verzameld**, waardoor melkveehouders waardevolle inzichten krijgen in hun eigen veestapel. Ook al mijn koeien zijn genetisch getest. Dat geeft ons de kans om slimmer te beslissen met welke dieren we verder fokken en welke we verkopen. Het helpt ons om schadelijke mutaties op te sporen, inteelt te beperken en de gezondheidsprestaties van onze koeien te verbeteren.”

Genoombewerking als toekomstmuziek

Ook naar de toekomst toe ziet Katharina veel mogelijkheden op vlak van slim fokken. “Met genoombewerking zouden we bijvoorbeeld **genen kunnen selecteren die koeien beter bestand maken tegen temperatuurverschillen of die meer melk produceren**. Vandaag heeft elk land nog zijn eigen fokwaarden, maar ik hoop dat we die in Europa kunnen samenbrengen. Dat zou volgens mij een enorme stap vooruit betekenen op vlak van duurzaamheid.”

Vittarpgaard boerderij in Vittarp, Denemarken

In het Deense Vittarp runt Jesper Arnth samen met zijn familie Vittarpgaard, een melkveebedrijf met 540 Holstein-koeien en 430 stuks jongvee op een andere site. Het familiebedrijf gaat al vijf generaties mee.

Slim innoveren met data

“We leveren melk aan zuivelcoöperatie Arla. Zij werken met de FarmAhead™ Check-tool, waarmee we de uitstoot van melkveebedrijven effectief kunnen meten en helpen verminderen. Ook werken ze met **financiële incentives voor elke duurzame maatregel die we toepassen**. Dat motiveert ons om aan onze uitstoot te werken, die we onder andere laag houden door sterk in te zetten op voederefficiëntie in de hele keten. We vermijden zoveel mogelijk voedselverspilling door te werken met een voedermanagementsoftware waarmee we nauwkeurig volgen hoeveel voeder er nodig is. Al het voeder wordt gewogen voordat het naar de silo's gaat. Dankzij die aanpak zitten we op 0,87 kg CO₂-equivalent per kilo energiegecorrigeerde melk.

Werk maken van groene energie

De ambitie van Jesper stopt niet bij voeding. “Op dit moment gaat al onze mest naar biogasproductie, en we onderzoeken ook nieuwe pistes zoals pyrolyse en biogene CO₂. Iedereen weet dat we in **Europa een nood hebben om zelf gas te produceren – een groot deel daarvan kan perfect door boerderijen geproduceerd worden**. In de toekomst hoop ik zonnepanelen met een batterij op mijn bedrijf te installeren, zodat we ook onze eigen elektriciteit kunnen produceren.”

**“Lagere uitstoot
door efficiënt
voederen.”**

AI in zuivel

Hoe AI het werk van de melkveehouder verlicht

Kan artificiële intelligentie het werk op de boerderij vergemakkelijken én tegelijk het dierenwelzijn nog verder verbeteren? Onderzoeker Maarten Perneel (KU Leuven en UGent) ziet er alvast heel wat potentieel in. Hij onderzocht hoe je de gezondheid en het gedrag van koeien automatisch kan monitoren met behulp van AI en cameratechnologie.

Bio-ingenieur Maarten Perneel groeide zelf op tussen de koeien, op het melkveebedrijf van zijn ouders. Hij kent de sector dus van binnenuit. **“Wat veel melkveehouders vandaag parten speelt, is de hoge werklast,”** vertelt hij. “De machines worden groter, de dieren productiever, maar er blijft nog altijd veel werk liggen. Met deze technologie kunnen we een deel van die druk opvangen.”

Hoe werkt het precies?

“Ik heb onderzocht hoe je als melkveehouder gebruik kan maken van computer vision,” legt Maarten uit. “Dat is een vorm van artificiële intelligentie die informatie haalt uit foto’s en camerabeelden. **Concreet hang je een camera boven de stal, en de software achter die camera analyseert de beelden.** Zo krijgt de boer automatisch informatie over wat er in de stal gebeurt, zonder alles zelf te moeten observeren of noteren. Een computer wordt namelijk niet moe.”

Minder werklast

De toepassingen van computer vision in de melkveehouderij zijn bijzonder breed. “In de eerste plaats kan **het werk van de boer verlichten,**” vertelt Maarten. “Eigenlijk alles wat je als mens met je eigen ogen kan observeren, kunnen we ook door een camera laten registreren.”

Een voorbeeld? **Automatische afkalfdetectie,** waarbij een boer een signaal krijgt wanneer een koe op bevallen staat. “Vandaag moeten melkveehouders vaak ‘s nachts opstaan om hun dieren in de gaten te houden. Als een systeem dat kan overnemen, scheelt dat enorm in werkdruk. Een andere mogelijke toepassing is **bronstdetectie,** waarmee je in de gaten kan houden wanneer je koeien vruchtbaar zijn.”

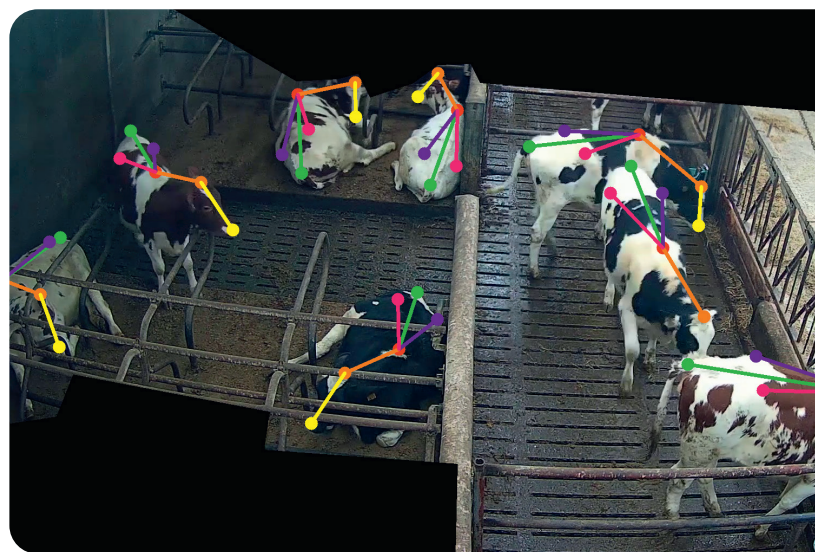
Milieuwetgeving en meer dierenwelzijn

Ook ziet Maarten monitoring in het kader van milieuwetgeving als een veelbelovende toepassing. “Door het stikstofdecreet is het belangrijk om te weten waar de koeien zich bevinden en hoeveel dieren er op elk moment in de stal zijn.”

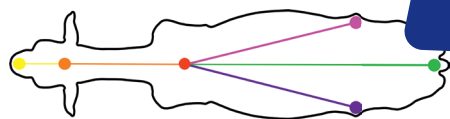
Mijn techniek kan helpen bij die lokalisatie, bijvoorbeeld door automatisch te registreren dat een stal leeg staat. Daar bestaan vandaag nog geen sluitende systemen voor.”

Daarnaast opent de technologie ook deuren op vlak van dierenwelzijn en comfort. “Je kan **zieke dieren sneller opsporen, dieren die manken, of koeien die plots geen krachtvoeder meer willen eten.** Je kan ook de rangorde in de kudde volgen. Verder hebben sommige koeien een duidelijke voorkeur voor een bepaalde ligbox. Als we dat opvolgen, dan kunnen we onderzoeken of dat toevallig is, met hiërarchie te maken heeft of met iets anders. Met die info kunnen we het stalontwerp aanpassen, zodat alle koeien tevreden zijn.”

“Alles wat je als mens met je eigen ogen kan observeren, kunnen we ook door een camera laten registreren.”

De technologie volgt de koe en haar houding door verschillende referentiepunten op haar lichaam met elkaar te verbinden.

AI voor meer productiviteit

Het is niet de eerste keer dat Maarten onderzoekt hoe AI de melkveehouderij kan helpen: hiervoor zocht hij uit hoe artificiële intelligentie de productie van een koe kan voorspellen. “De meeste melkveehouders fokken elk jaar meer vrouwelijke kalveren op dan nodig, om wat marge te hebben,” legt Maarten uit. **“Met AI kunnen we veel gerichter voorspellen welke dieren op lange termijn de meeste melk zullen produceren. Zo kunnen boeren beter bepalen welke dieren ze houden, en zo efficiënter werken.”** Dat is ook duurzamer, want de melkveehouder moet minder jongvee houden. Die produceren geen melk, maar eten wel en stoten ook uit.

Een betaalbaar alternatief voor sensoren

Is er dan vandaag nog geen technologie beschikbaar om dieren automatisch op te volgen? “Die bestaat wel,” zegt Maarten, “maar vaak zijn die oplossingen duur en minder praktisch.” Veel systemen werken vandaag met individuele sensoren, bijvoorbeeld rond de hals of in het oor van de koe. “Maar die zijn vrij kostelijk en de batterijen gaan beperkt mee. **Een camera met een slim AI-algoritme is een betaalbaarder alternatief.**”

“Ik hoop dat iemand ermee aan de slag gaat.”

Of Maarten hoopvol is over de toekomst van zijn technologie? “AI wordt in sommige sectoren sneller omarmd dan in de melkveehouderij, maar ik hoop dat iemand ermee aan de slag gaat. **Vlaanderen is een van de regio's met de hoogste melkproductiviteit per arbeidskracht, wat bewijst dat we al sterk staan.** Met technologie als deze kunnen we die voorsprong verder uitbouwen.”

24/7

Volgens Maarten is AI geen vervanging van de melkveehouder, maar een slimme assistent. “Het systeem observeert, meet en rapporteert 24/7. Zo wint de boer tijd, krijgt het dier nog betere zorg, en kan de sector tegelijk efficiënter én duurzamer worden.”

Hoe wordt AI nog gebruikt in de landbouw?

Artificiële intelligentie duikt steeds vaker op in de sector, vaak in combinatie met camerabeelden of sensoren. Hoe dat eruitziet?

Slimme **drones** in de akkerbouw, die het veld afspeuren naar onkruid, ziektes of nutriëntentekorten. Zo kun je veel gerichter bemesten of behandelen.

Melkrobots met cameratechnologie, die dankzij AI sneller en preciezer aansluiten op de uiers. Dat maakt het melken comfortabeler voor de koe en efficiënter voor de melkveehouder.

Gerichte onkruidbestrijding op spuitmachines, dankzij camera's die onkruid herkennen en de sproeiers enkel activeren waar nodig. Goed voor het milieu, én je hebt gemiddeld 90% minder herbiciden nodig!

Innovaties om verder te verduurzamen

Welke technologieën zullen onze zuivel morgen nog duurzamer maken?

Terwijl melkveehouders op hun bedrijf volop zoeken naar manieren om duurzamer te werken, staat ook het onderzoeksveld niet stil. Van emissiereductie tot groene energie en circulaire landbouw – nieuwe innovaties zien het licht op dagelijkse basis. Twee experts vertellen waar zij mee bezig zijn: Nico Peiren, onderzoeker emissies, klimaat en milieu op dierniveau bij ILVO (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek) en Erik Meers, expert in nutriëntrecuperatie en kringlooplandbouw aan de UGent.

NICO PEIREN ONDERZOEKER EMISSIES, KLIMAAT EN MILIEU OP DIERNIVEAU BIJ ILVO

Als we over de klimaatimpact van de melkveehouderij spreken, wordt er vaak verwezen naar de methaanuitstoot. Hoe kunnen we daar een verschil maken?

“Er zijn meerdere manieren waarop we daar iets aan kunnen doen. Je kan genetisch selecteren op dieren die van nature minder methaan uitstoten, of je kan je veestapel anders beheren; bijvoorbeeld door minder jongvee – die wel uitstoten maar niet produceren – aan te houden voor eenzelfde aantal melkgevend koeien. Waar wij bij ILVO het meeste onderzoek naar doen, is voedermanagement. Dat kan op verschillende manieren: via de **samenstelling van het voeder zelf of via zogenaamde additieven die de methaanvorming afremmen**. Het meest doeltreffende additief haalt zelfs een reductie van 26%.”

“Het is niet altijd makkelijk, maar het is onvoorstelbaar hoe oplossingsgericht en inventief melkveehouders zijn.”

“Ook in circulaire landbouw blijft de melkkoe een belangrijke schakel: waarom mest van ver laten aanvoeren of veel kunstmest gebruiken als je ze bij wijze van spreken gewoon bij de melkveehouder om de hoek kunt halen?”

En wat met de samenstelling van het voeder zelf?

“Wat nu steeds meer in beeld komt, is **het effect van begrazing**. Koeien krijgen vaak grassilage: dat is gemaaid gras dat ingekuild of in balen bewaard wordt zodat het langer goed blijft. Maar vers gras blijkt minder methaanuitstoot te veroorzaken én is ook heel eiwitrijk voor de koe. We zien ook dat combinaties goed kunnen werken, van bijvoorbeeld begrazing met een methaanremmend additief.

We kijken ook naar verschillende grassoorten. **Sommige soorten zorgen van nature voor minder methaanuitstoot**, maar minstens even belangrijk is hun klimaatresistentie – we willen de melkveehouderij in West-Europa namelijk verder zetten, ook bij klimaatverandering. Rietzwenkgras bijvoorbeeld heeft diepere wortels, waardoor het beter tegen droogte kan. Het is iets minder goed verteerbaar – wat meer methaanuitstoot veroorzaakt – maar als je dat combineert met klaver, kan je hetzelfde melkproductieniveau halen zonder die extra methaanuitstoot. Daarom experimenteren we ook met mengsels van verschillende graslandkruiden in de begrazing, zoals smalle weegbree, om te achterhalen welke combinaties het best scoren zowel op vlak van opbrengst als duurzaamheid.”

Is methaanuitstoot het enige waar de sector aan kan werken?

“Ik pleit altijd voor een holistische blik: zo doen we er goed aan ook te kijken naar de impact van het voeder. Soms komt 40% van de uitstoot van de koe en 60% van de productie van het voeder – denk dan aan de ontbossing voor sojaproductie. Daarom **onderzoeken we alternatieven, zoals bepaalde erwtenrassen van bij ons of reststromen uit de voedingsindustrie**. Bietenpulp, een restproduct van suikerbieten, kan bijvoorbeeld 10% van het rantsoen uitmaken. Bij ILVO maakten we ook een rantsoen met bierdrif en koolzaadschroot ter vervanging van soja. Dat heeft niet alleen een lagere koolstofvoetafdruk, het bleek ook methaanverlagend te werken. Soms ontdek je zulke dingen per ongeluk. Kijken naar circulaire landbouw loont sowieso de moeite, en daar speelt de melkkoe een cruciale rol in: waarom zou je bijvoorbeeld je mest van ver laten aanvoeren of veel kunstmest gebruiken als je ze bij wijze van spreken gewoon bij de melkveehouder om de hoek kunt halen?”

Hoe kunnen we melkveehouders ondersteunen in duurzamer werken?

“De combinaties van maatregelen die ze kiezen moeten passen binnen hun bedrijfsvoering. **Daarom moeten we, naast goede wetenschappelijk onderbouwde reductiemaatregelen, ook slimme tools aanbieden waarmee melkveehouders onderbouwde keuzes kunnen maken**. Voor biemelk mag je bijvoorbeeld geen methaanremmende additieven gebruiken. En je volledig richten op slechts één maatregel kan financieel uitdagend zijn – uiteindelijk moet het ook economisch rendabel zijn. Subsidies kunnen dus zeker helpen, via overheidssteun of de melkverwerkers. En ten slotte: goede, duidelijke info is essentieel. Melkveehouders moeten weten wat werkt, en waarom. Want het is niet altijd makkelijk, maar het is onvoorstelbaar hoe oplossingsgericht en inventief melkveehouders zijn. Dus als ze op de hoogte kunnen blijven en blijven uitzoeken wat voor hen best werkt, dan zijn ze klaar voor de toekomst.”

“Door die mest in een vergister te verwerken, vang je de methaan op vóór het in de atmosfeer terechtkomt. Zo krijg je een flinke vermindering van je koolstofvoetafdruk: tot wel 30 à 50% reductie.”

ERIK MEERS EXPERT IN NUTRIËNTRECUPERATIE EN KRINGLOOPLANBOUW AAN UNIVERSITEIT GENT

Melkveehouders kunnen op heel wat manieren inzetten op circulaire landbouw en hun koolstofvoetafdruk verkleinen, bijvoorbeeld via een pocketvergister. Hoe werkt dat precies?

“Een pocketvergister zet de biomassa van een boerderij – meestal mest – om in biogas. Dat gebeurt via anaerobe vergisting: bacteriën breken de biomassa af in een zuurstofvrije omgeving. Daarbij ontstaat methaan, wat ook in aardgas zit. **Zo krijg je op een biologische manier een equivalent van aardgas**, en dus hernieuwbare energie.

Een deel van de mest wordt dus gas, het andere deel blijft over als digestaat. Dat bevat nog alle nutriënten zoals stikstof en fosfor, maar in een vorm die makkelijker opneembaar is voor planten en dus ook **interessant als bemestingsproduct**. Bovendien bevat het koolstof die trager afbreekt in de bodem, wat goed is voor de koolstofopbouw en dus voor de bodemkwaliteit.

Een pocketvergister werkt op veel kleinere schaal dan klassieke vergistingsinstallaties zoals bijvoorbeeld die voor gft, en is daarom perfect voor op de boerderij.

Welke voordelen heeft pocketvergisting voor melkveehouders?

“Eerst en vooral wek je er hernieuwbare energie mee op. Dat is niet alleen goedkoper, maar maakt de landbouwer ook minder afhankelijk van het elektriciteitsnet. Een gemiddelde pocketvergister levert op jaarbasis namelijk 156.000 kWh groene elektriciteit – dat is doorgaans voldoende om het bedrijf 100% van stroom te voorzien. Daarnaast speelt de klimaatimpact een grote rol. Mest van herkauwers is de grootste bron van methaanuitstoot, en methaan is dertig keer

krachtiger dan CO₂ als broeikasgas. Door die mest in een vergister te verwerken, vang je de methaan op vóór het in de atmosfeer terechtkomt. Zo krijg je een flinke vermindering van je koolstofvoetafdruk: **tot wel 30 à 50% reductie.**”

Hoe gangbaar is de pocketvergister voor melkveehouders vandaag, en wat is volgens jou het toekomstpotentieel?

“Ik schat dat er in Vlaanderen momenteel een kleine honderdtal pocketvergisters in gebruik zijn, en dat aantal groeit snel. Het is een investering – die meevalt als je ze afzet tegenover de totale kost van een landbouwbedrijf – maar er zijn subsidies beschikbaar en je zit met een terugverdientijd van tussen de drie en zes jaar. Technisch is het ruimschoots bewezen dat pocketvergisters **zowel economisch als ecologisch rendabel** zijn. Eigenlijk is het dus een no-brainer voor de sector.”

Bron: pocket vergisting
Kleinschalige vergister te Rumbeke-Roeselare van INAGRO.

Een andere circulaire toepassing waar veel over gesproken wordt, is Renure. Wat houdt dat precies in?

“Als je aan bemesting denkt, denk je snel aan dierlijke mest, maar we gebruiken ook veel kunstmest. Dat wordt gemaakt van aardgas via een intensief industrieel proces dat goed is voor 5% van het wereldwijde aardgasverbruik. Je zou daarop verwachten dat kunstmest enkel nodig is waar geen dierlijke mest beschikbaar is, maar in Vlaanderen – waar we daar zeker geen tekort aan hebben – komt toch 40% van de gebruikte meststoffen uit kunstmest, in Europa zelfs 50%.

Dierlijke mest bevat 50 à 60% stikstof die door planten wordt opgenomen, de rest spoelt uit in nabijgelegen rivieren en vervuult zo ons milieu. In de jaren '90 werd daarom een limiet ingevoerd op hoeveel dierlijke mest je mag gebruiken, om overbemesting te vermijden. Maar omdat gewassen vaak meer stikstof nodig hadden, mocht men bijkomend kunstmest gebruiken, dat voor 100% door de plant wordt opgenomen. Bij een teveel belandt ook dat overschot echter opnieuw in de natuur.

“Renure heeft een even goede werking en dezelfde milieu-impact als kunstmest, dus het is een open deur om daar meer op in te zetten: je vervangt fossiel aardgas door een biogebaseerde grondstof, vermindert mestoverschotten en verhoogt de werkzaamheid van mest.”

Renure – kort voor recovered nitrogen from manure – biedt een duurzamer alternatief. Via een stripping-scrubbinginstallatie kan een landbouwer zelf stikstof uit mest halen en opwerken tot een product met dezelfde kwaliteit als kunstmest. **Renure heeft een even goede werking en dezelfde milieu-impact als kunstmest**, dus het is een open deur om daar meer op in te zetten: je vervangt fossiel aardgas door een biogebaseerde grondstof, vermindert mestoverschotten en verhoogt de werkzaamheid van mest. **De productie van Renure in Vlaanderen is vandaag nog beperkt, namelijk zo'n 39.500 ton product. Slechts een fractie daarvan gebeurt rechtstreeks op melkveebedrijven. Maar het potentieel in Europa is groot: jaarlijks is er zo'n 1,4 tot 1,8 miljard ton mest die we hiervoor perfect kunnen gebruiken.”**

Kunnen deze technologieën het verschil maken voor de sector?

“Zeker weten. Zowel pocketvergisters als Renure hebben een grote impact op het verkleinen van de koolstofvoetafdruk, en ze kunnen elkaar zelfs aanvullen. Natuurlijk heb je installaties nodig – een pocketvergister voor de vergisting en een stripping-scrubbinginstallatie voor Renure – maar **dat kan perfect op landbouwschaal**. Het enige struikelblok vandaag is dat Renure in de regelgeving nog altijd als dierlijke mest wordt beschouwd. Daardoor blijven de huidige gebruiksbeperkingen gelden. **De wetgeving loopt momenteel achter op de technologische ontwikkelingen.** Hopelijk komt daar binnenkort verandering in, en kan de overheid zwaarder wegen op de Europese beleids- en visievorming. Ook een meer stimulerend beleid naar landbouwers toe kan helpen, vooral op administratief vlak.”

Bron: Smart Renure.

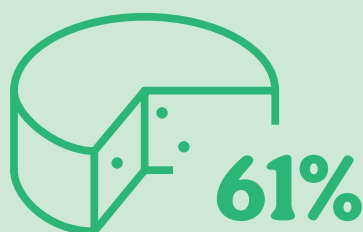

Europees onderzoek duurzaam eten & leven

Hoe staat de Belg tegenover zuivel?

Europees onderzoek naar het imago van zuivel

Hoe kijken Europeanen naar zuivel en duurzaamheid? Een grootschalig onderzoek bij Ieren, Denen, Duitsers en Belgen levert ook dit jaar boeiende inzichten op, en in dit artikel zoomen we in op de grote lijnen voor ons land: we vinden zuivel vanzelfsprekend, we willen ons steentje bijdragen voor het klimaat én we vinden dat zuivel een grote rol speelt in een gezond eetpatroon.

van de Belgen wil kaas niet vervangen door een plantaardig alternatief

Kaas blijft het populairste zuivelproduct

Even algemeen: hoe ziet het voedingspatroon van de gemiddelde Belg eruit? Belgen geven aan dat groenten en fruit het vaakst voorkomen in hun eetpatroon, gevolgd door vlees, gevogelte en eieren. Zuivel zit bij 1 op drie Belgen in hun top 3 vaakst gekozen voedingsmiddelen, en 67% beweert dat zuivel een belangrijke rol speelt in hun voedingspatroon. Kaas is bij ons het populairste zuivelproduct, gevolgd door melk, boter en yoghurt. **Zuivel staat vooral op tafel uit gewoonte, maar ook omdat het voedzaam en gezond, makkelijk te gebruiken, toegankelijk en lekker is.** Wie het niet consumeert, doet dat meestal door lactose-intolerantie of een allergie, uit zorg voor dierenwelzijn of omdat ze de smaak niet waarderen. Bij aankoop telt voor Belgen vooral de prijs, daarna de smaak en ten slotte de houdbaarheid.

67%

van de Belgen zegt dat zuivel een belangrijke rol in hun eetpatroon speelt

“Melk en natuuryoghurt worden het sterkst geassocieerd met gezondheid en betaalbaarheid.”

Belgen willen gerust eetgewoontes aanpassen om duurzamer te eten

Wat verstaan Belgen eigenlijk onder ‘duurzaam eten’? Voor de meeste mensen gaat het om het beschermen van biodiversiteit en ecosystemen, maar ook om simpelweg gezonder te eten. En waar we ons het meest zorgen over maken op vlak van duurzaamheid? Dierenwelzijn prijkt bovenaan, gevolgd door klimaatverandering en voedselverspilling.

Op vlak van duurzame eetgewoontes maken Belgen vooral werk van **minder voedselverspilling, meer groenten op het menu**, gft-afval sorteren of composteren, seizoensgroenten en -fruit kiezen en meer lokale producten kopen. Zeven op de tien Belgen zeggen bereid te zijn hun eetpatroon aan te passen als ze daarmee het klimaat kunnen helpen. Daarbij zijn ze het meest geneigd om minder vlees te consumeren, gevolgd door snoep en snacks en voorverpakte maaltijden.

Voor zuivel ligt dat anders: slechts één op vier mensen die hun eetgewoontes onder de loep wil nemen, ziet het zitten om minder zuivel consumeren. Sterker nog: **één op drie Belgen is niet bereid zuivel te vervangen door plantaardige alternatieven.** De voornaamste redenen daarvoor zijn de smaak van zuivel, de gezondheidsvoordelen van zuivel en het feit dat ze geen fan zijn van de smaak van plantaardige alternatieven.

Zuivel heeft een toegankelijk imago

Wat is de perceptie van zuivel bij de Belgen? Voor de meesten van hen – meer dan zes op tien – is het in de eerste plaats een vanzelfsprekend product: het is cultureel ingebed en toegankelijk. 58% van de consumenten ziet zuivel als voedzaam en gezond, en 54% vindt het economisch eerlijk en betaalbaar. Ook vindt 1 op 2 Belgen dat zuivel deel uitmaakt van een duurzaam eetpatroon.

Kijk je naar de verschillende producten, dan zie je opvallende verschillen op vlak van imago. **Melk en natuuryoghurt worden het sterkst geassocieerd met gezondheid en betaalbaarheid.** Kaas, boter en room behouden vooral hun hoge culturele status, maar scoren minder goed op vlak van milieuvriendelijkheid en gezondheid.

54%

van de Belgen vindt dat zuivel in een duurzaam eetpatroon past

58%

van de consumenten ziet zuivel als voedzaam en gezond

67%

van de Belgen linkt zuivel aan een goede botgezondheid

Grote rol in een gezond eetpatroon

Ook in 2025 zien Belgen zuivel nog steeds als een vast onderdeel van een gezond eetpatroon. Bijna 7 op de 10 erkent de bijdrage aan sterke botten, en meer dan de helft noemt het een bron van vitaminen. Tegelijk groeit het besef dat zuivel nog andere voordelen heeft, zoals het effect op de spijsvertering, een lager risico op diabetes en bescherming tegen darmkanker. Vooral natuuryoghurt en melk scoren positief op vlak van gezondheid, terwijl boter en room minder gunstig beoordeeld worden – een patroon dat we ook in 2024 al zagen.

Educatieve campagnes om te tonen dat het duurzaam kan

Het onderzoek gaf ook suggesties over hoe de melksector met deze info aan de slag kan. Waar liggen de grootste kansen? Vooral in het zichtbaarder maken van de duurzame inspanningen die al geleverd worden, zo blijkt. **Belgen weten intussen veel over duurzame voeding en staan open om hun eetpatroon aan te passen, maar de stap van kennis naar actie blijft moeilijk.** Omdat heel wat consumenten bereid zijn vaker flexitarisch te eten om het klimaat te helpen, is dit hét moment om duurzame zuivelinitiatieven in de kijker te zetten. Onze lokale zuivel met lagere klimaatimpact kan bijvoorbeeld het vertrouwen versterken, en demonstreert dat zuivel niet alleen gezond, maar ook duurzaam kan zijn. Educatieve campagnes spelen daarbij een belangrijke rol.

57%

van de Belgen ziet het zitten om meer te betalen voor duurzame zuivel

SAMEN NAAR EEN DUURZAMERE TOEKOMST VOOR EUROPA

Gefinancierd door de Europese Unie. De hier geuite ideeën en meningen komen echter uitsluitend voor rekening van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs de ideeën of meningen van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap onderzoek (REA) weer. Noch de Europese Unie, noch de steunverlenende autoriteit kan ervoor aansprakelijk worden gesteld. Voor advies over evenwichtige, gezonde voeding kunt u de voedingsaanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad raadplegen: <https://www.hgr-css.be/nl/advies/9805-9807/voedingsaanbevelingen-voor-de-belgische-bevolking-2025>